בכל מערבין פרק שלישי עירובין כט.

מסורת הש"ס

א) נרכות לט., ב) [פסחים עד.], ג) [קידושין כ. סוטה מה. ערכין ל.], ד) מעילה יז: כריתות יג. [מקוואות פ"י מ"ז], ה) לעיל כ., קידושין לד., ו) פאה פ"ח מ"ה, ז) [תוספתא פ"ו ה"כ], ח) [פנינו איתא הייני יומכין לפני ר"מ], ט) [ומר רש"י פסחים עד. ד"ה רבי ישמעאל], י) פ"ח, כ) [כתובות נח.], ל) [בכורים יז.], מ) [ע"ב.], נ) [בהיגיו יהוחנן: מתם שתי סעודות], ס) כפ"ח: המקום, עז) [פאה פ"ח מ"ו].

הגהות הב"ח

(א) גמ' כשתי רביעיות של יין (מהכעיגן טוי הלי) תמ"ת וע"ב פ"ח מ"ו שיט:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הריני בכן עזאי וכו' והיה אומר כל הבני ישראל וכו'. כתוכות נח ע"א: תוס' ד"ה מאי אולמי' וכו' דקים ליה להש"ב. כעין זה נמוק' בסנה דף ט ע"ב ד"ה הא לן וכ"ב:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה עוכלא שמנית. נ"ב ותכ"ים כתב ממ"ש. (כ"ה נרכ"ים נ"ב ל' מ' ד"ה ופוכלא וע"ש פ"ע ב' ד"ה תוקן); [ב] שם שבלוטת. נ"ב נ"ל שבלוג: (והוא סה"ד ומה"ב מה"ד) ולעולא. הוא תלי לוג. כלי. (ומה"ש בירושלמי פ"ו דתרומות והביאו הר"ם שם כמתני' מ"ו):

רבינו חננאל

ופרקינן ההוא בבשיל ולא בשיל. אמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריא. פי' רבא משתבח ואמר הריני (ידוע) בחכמה (ידוע) בעירובין כמו שהיה בן עזאי ידוע בחוכמתו בשוקי טבריא. שאלו ההוא מרבנן שיעור תפוחין בעירוב כמה. א"ל רבא וכי מערבין בתפוחין. א"ל ההוא מרבנן ולא, והתנן בפס' מעילה פרק רביעי כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה כבחצי פרס. ובמזון שתי סעודות לעירוב. קתני מיהת כל האוכלין ואפי' התפוחין נמי בכללין שנם הם אוכלין הן. ודחאו רבא הא אמר ר' יוחנן אין למדין מן הכללות. כלומר האי דקתני כל. לאו דווקא הוא. ואמרינן לאו (מכלל) [מכל] אלא מדקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין. והני נמי בני טמויי נינהו ללמד דווקא קתני. ולא מצא רבא תשובה. ופי' רב נחמן תפוחין בעירובין (בקב). וכן הלכה. ומותיב עליה מיהא דתני בפיאה בפרק האחרון בירושלמי. וקרוב לעניין הזה בספרי רבי רב. ר"ש בן אלעזר אומר עוכלא תבלין ולישרא ירק. עשרה אגוזין, וה' אפרסקין. ב' רמונים, ואתרוג אחד. ואמר קורסק בר דר משום (דרבנן) [דרב] וכן לעירוב. ואם איתא ניהוי ה' תפוחים כשיעור אפרסקין ה'. ושנינן תפוחין דשכיחי קב, אפרסקין דלא שכיחי ה'. אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי דאנא אמרן[ז]אנא ניהליה. הא דאמר רב וכן לעניין [עירוב] אמהניתין דתנן כסוף פיאה, אין פוחתין

בשיל ולא בשיל. קטיל גברא: **איכא דאמרי אמר רב המנונא כו' והא חזינן אינשי דאכלי ולא מייתי תתם בבשיל ולא בשיל.** כי קאמר רב המנונא אין מערבין בבשיל ולא בשיל: **אבי ספי.** בכירה מקום שפיתת הקדירה: **ועביד תוך תוך.** שמבושל יפה ונלטמך כולו עד שעמום וכשהוא רותח דומה כמשמיע קול זה תוך תוך ט): **הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.** יומא בדיתא הוה ליה לרבא ואמר להו לתלמידיו השתא לילי דעתאי והריני מזומן להשיב בחריפות לכל מי שישאלני כבן עזאי שהיה דורש בשוקי טבריא ולא היה בימיו עוקר הרים כמותו י)[והיה אומר ° כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה]כ): **לפסול את הגוויה.** אם אכל אוכלין טומאין אע"ג שאין אוכל טומאת אדם כמגע אי אכיל מיניהו חצי פרס דהיינו שני ביצים נפסל מלאכול בתרומה כדתנן בפירקין דלקמן (דף פב.) וחצי חציה לפסול את הגוויה. חציה היינו פרס לי' פרוסה וחצי חציה היינו חצי פרס: **אלא משום דפני.** עירוב דומיא דטומאת אוכלין דמשמע כל שהוא מטמא טומאת אוכלין יש לו מזון שתי סעודות חזי לעירוב ותפוחין בני טמויי נינהו: **ר' שמעון בן אלעזר.** במעשר עני שמחלקו לעניים הרבה על הגורן קאי וקאמר אין פוחתין לעני בגורן מהאי שיעור דכתיב כ) ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה וגיר מהכי לא הוי נמיה: **עוכלא.** [א] שמינית [ב] שבליטרא ולישרא הוא לוג: **וכן לעירוב.** דחלק עני בגורן נמי מזון שתי סעודות היא כדאמר לקמן: ה"ג **וכני נמי ליהוי לאפרסקין.** ותיפגי בממשה: **תשיבי.** ואמרינן לקמן[ד] כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו אלמא לאו ממש סעודות[ה] דליהוי כולה סעודתא מההוא מינה בעינן אלא כל מידי לפוס תשיבותיה אם ליפתן שאדם רגיל לאכל בו את הפת [שיעורו כדי לאכל את הפת] לשתי סעודות ואם דבר הרגיל לבא בקיעות סעודה הוא שיעורו בכדי שאדם רגיל להביא קיעות לב' סעודות: **שרי ליה מריה.** ימנוהו לו אדונו[ו] על דבר זה לרבי מנשיא: **דאנא אמריתא ניהליה.** להא דאמר רב וכן לעירוב אמתני' דמפרש ואזיל והוא אגמריה לגורסק בר דרי אבריתא: **אין פוחתין לעני בגורן.** ממעשר עני אם יש לו הרבה לחלק ובאו עניים הרבה והוא מחלק לכל אחד אל יפחות לו משיעור זה דמתיה בעינן. והתם[ז] קתני היה לו דבר מועט נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן: **מתני קב מיעין.** ואם שעורין קב ואם כוסמין קב ומתלה: **דציה.** לאחר שנדרסין בעיגול קרי להו דציה ושוב אינו מוכר במדה אלא במשקל: **פרס.** תני מנה: **ומאי אולמיה דהאי מהך.** דאיקפד רב יוסף ארב מנשיא דאמר אבריתא כמאי דאיירי מתניתין לא אייריי בריתא ולא סתרן אהדדי הני שיעורייהו דהכי: **לאו כני אכילה נינהו.** וסבירא ליה לרב יוסף דאין מערבין בהן הלכך וכן לעירוב לאו עלה אתמר: **אלא משום דקתני תני לוג יין.** דהיינו שתי רביעיות ומשמעינן ליה לרב גבי עירוב נמי דקתאמר הכי: **ושעורה מהאי.** כ' אוכלין מצטרפין לעירוב אבל ג' וד' דליכא סעודה מכל חד לא: **יין כדי לאכול בו.** לשרות בו פת מזון ב' סעודות: **חומץ כדי לטבל בו.** בשר מזון ב' סעודות: **כדי לאכול בהן.** ללפת בהן את הפת דב' סעודות: **הפס.** דקתני יין כדי לאכול בו: **בחמרא מבושל.** קאמר דמשום ללפת בו אבל חמרא בעלמא בעינן לחיות בו שתיית ב' סעודות והיינו ב' רביעיות: **מזון ב' סעודות ירק.** שבל הסעודה מן הירק: **ירק הנאכל לב' סעודות.** בפת: **בערדיסקא וכא אדם אחד לפניו.** בשבת מתון לתחוס על ידי עירוב שעירב ממקומו לעיבעון והיה עדליקקא בחלפיס אמה שבין עירובו לעיבעון: **והושיבו ר' מאיר בד' אמות.** עירוב הוא ונמצא יולא חוץ לתחום בלא עירוב ותנן לקמן בפ' מי שהוליאוהו (דף מא.) אין לו אלא ד' אמות: **עלין.** לא תשיבי ורעיס לאכול: דלא

אמר רב כדי לאכול בו. חומץ כדי ליטבול בו. זיתים וכבצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות. וכמזון ב' סעודות לעירוב. סבר רב יוסף עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי מצטרפין. ואסיקנא [דאפילו למחצה ולשליש ולרביע]. (חומץ כדי לטבול בו) [בצלים כדי לאכול מהן] מזון ב' סעודות. הני מילי באמהות אבל בעלין לא. ועלין נמי לא אמרן אלא

בשיל ולא בשיל. איכא דאמרי אמר רב המנונא אין מערבין בתרדין חיין דאמר רב חסדא סילקא חייא קטיל גברא חייא והא קא חזינן דקא אכלי ולא מייתי התם בבשיל ולא בשיל אמר רב חסדא [ט]תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכל שכן לבני מעיים אמר אביי והוא דיתיב אבי תפי ועביד [י]תוך תוך אמר רבא [כ]הריני כבן עזאי בשוקי טבריא אמר ליה ההוא מרבנן לרבא תפוחים בכמה אמר ליה וכי מערבין בתפוחים ולא [ל]יהתנן [מ]כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגוויה בחצי פרס [נ]ובמזון שתי סעודות לעירוב [ס]וכביצה לטמא טומאת אוכלים והאי מאי תיובתא אילימא משום דקתני כל האוכלין והני בני אכילה נינהו [עז]והאמר רבי יוחנן אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ אלא משום דקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין והני נמי בני טמויי טומאת אוכלין נינהו וכמה אמר ר"נ [פ]תפוחים בקב מיתיבי ר"ש בן אלעזר אומר [צ]עוכלא תבלין וליטרא ירק ועשרה אגוזין וחמשה אפרסקין ושני רמונים ואתרוג אחד ואמר גורסק בר דרי משמיה דרב מנשיא בר שגובלי משמיה דרב [ק]וכן לעירוב והני נמי ליהוו כי אפרסקין הני חשיבי והני לא חשיבי אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי אנא אמריתא ניהליה אמתני' והוא אמרה אבריתא [ר]דתנן [ש]אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטין וקב שעורין רבי מאיר אומר חצי קב שעורין וקב וחצי כוסמין וקב גרוגרות [ת]או מנה דבילה רבי עקיבא אומר פרס [א]וחצי לוג יין ר"ע אומר רביעית [ב]ורביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול [ג]כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות ואמר רב וכן לעירוב ומאי אולמיה דהאי מהך אילימא משום דקא תני בהך תבלין ותבלין לאו בני אכילה נינהו אטו הכא מי לא קתני חטין ושעורין ולאו בני אכילה נינהו אלא משום דקתני חצי לוג יין ואמר רב [ד]מערבין (פ) בשתי רביעיות של יין מדבעינן כולי האי ש"מ כי אמר רב וכן לעירוב אהא מתני' קאמר ש"מ אמר מר ובמזון שתי סעודות לעירוב סבר רב יוסף למימר עד דאיכא סעודה מהאי אמר ליה רבה אפילו למחצה לשליש ולרביע גופא אמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין ומי בעינן כולי האי והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יין כדי לאכול בו [ה]חומץ כדי לטבל בו זיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות התם [ו]בחמרא מבושלא אמר מר חומץ כדי לטבל בו אמר רב גידל אמר רב כדי לטבל בו מזון שתי סעודות של ירק איכא דאמרי אמר רב גידל אמר רב ירק הנאכל בשתי סעודות אמר מר זיתים ובצלים כדי לאכול בהן מזון שתי סעודות ובבצלים מי מערבין והתניא [ז]אמר ר' שמעון בן אלעזר פעם אחת [ח]שבת רבי מאיר בערדיסקא ובא אדם אחד לפניו אמר לו ר' עירבתי בבצלים לטיבעין והושיבו ר' מאיר בארבע אמות שלו לא קשיא הא בעלים הא באימהות דתניא אכל בצל והשכים ומת אין אומרין ממה מת ואמר שמואל לא שנו אלא בעלים אבל באימהות לית לן בה ובעלין נמי לא אמרן אלא דלא

מאי אולמיה דהאי מהאי. נראה לפרש ° דקיס ליה להש"ס דרב יוסף לא שמעיה דרב אמתני' כפירוש אלא משום טעם דקדק רב יוסף דאמר רב אמתני' ולהכי קאמר מאי אולמיה דהאי מהאי מאחזה כח בא לדקדק ומשום משום דקתני מתני' חצי לוג יין ואמר רב מערבין בשתי רביעיות יין והן מילתא לא אמר רב בפירוש אלא מכללא דהכיא דוכן לעירוב אימתר מ"כ שמע מינה דוכן לעירוב אמתני' אימתר דאי אבריתא מנא ליה דסבר רב מערבין בשתי רביעיות יין דהא פשיטא דאין לגמוד זה מזה מדלא אמר כל שיעורי עירוב כשיעורי מתנות עניים: **חומץ** כדי לטבל בו. היינו רביעית כדאמרינן בפרק הלל (דף סח.) ולקנו להו רביעתא דחלא בחביתא:

והושיבו ר' מאיר בד' אמותיו. חוץ לעיר היה דבעיר היה מהלך את כולה כדאמר במי שהוליאוהו (דף מא:) אי נמי סבר לה כרבי יהושע דאמר אין לו אלא ארבע אמות ואין לומר משום דרבי מאיר קנים שוגג אטו מזיד דהא בדאוריתא לא קנים ואית ליה בפירקין (דף לה:) דתחומין דאוריתא ועוד כיון דחשבינן כל העיר כארבע אמות אפילו במזיד נמי מהלך את את כולה דמזיד נמי אית ליה ארבע אמות. בתוספות רבינו יהודה: מפני

מוסף רש"י

ועביד תוך תוך. כלומר שבלוח ומתה מאד וקול רתיחתו נשמעת בקול תוך תוך (ברכות לח.). **הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.** יום אחד היה דעתו בלבה. אמר הריני כלן בפומבדיתא מוכן להשיב דבר לשואל בעומק ובחריפות כבן עזאי שהיה חריף ותודע בשוקי טבריא (סוטה מה. וכתו"ב קדושין כ.) אי: הריני משומה במקומי שאני דבשן ונקי כבן עזאי שהיה משתמש בשוקי טבריא. מתניתא בכבוכות בפ' תשיעי (נח.) כן עזאי אומר כל חכמי ישראל לפני קליפת השום (שוכין ל:). אין למדין מן הכללות. כל היכא דתנן כלל לא אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל אלא דק כמלמיה ואיכא מילי דלימטנו בההוא כלל, ואפילו במקום שנאמר בו חוץ. מדבר פלוני, דאיכא לאימר מלאפקיה להאי ודאי דק בכלליה אפילו הכי לא לאפוקי מיניה דתלמוד שייר ולא אפיק כל מלי דבעי (לעיל כב. וכנו"ב קדושין לד.).

רבינו חננאל (המשך)

(לעיניין) [לעניים] בגורן מחצי קב חיטין וקב שעורין. ר' מאיר אמר חצי קב, וקב וחצי כוסמין, וקב גרוגרות או מנה דבילה (ר"ע אומר) פרס. חצי לוג יין ר' עקיב' אומר רביעית. רביעית שמן ר' עקיבא אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. והוא אמר הא דרב וכן לעירוב (בזה) [על זו] הבריתא. ומאי אולמיה דמתני' מבריתא. משום דתני בבריתא תבלין. ותבלין לאו בני אכילה ולאו בני עירוב נינהו. אטו מתני' (מילתא) [מי לא] תני חיטין ושעורין דלאו בני אכילה נינהו. אלא משום דקתני במתני' חצי לוג יין. ואמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין. ש"מ כי אמר רב וכן לעירוב אמתני' קאמר ש"מ. **ואם הוא** יין מבושל

עין משפט נר מצוה

לא א [מי' פ"ח מהל' עירובין הל' יא] טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ה:
לב ב מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה כ:
לג ג מיי' פ"ח מהלכות עירובין הל' ט [יא] סמג עשין דרכנן ח טוש"ע א"ח סי שפיף ד:
לד ד מיי' פ"ד מהלכות טומאת אוכלין הל' ג:
לה ה ו ז מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה יא ופ"ו מהל' מתנות עניים הל' ח סמג שם טוש"ע א"ח סי שפו סעיף ז:
לו ח ט י כ ל מיי' פ"ו מהלכות מתנות עניים הל' ח:
לז מ נ ס מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה [יז] יא סמג עשין דרכנן ח טוש"ע א"ח שם סעיף ו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com